

Suðuroyggin má fáa vitaminir fyri at styrkna

– Tey næstu árin
verða trupul at koma
ígjøgnum hjá suður-
oyingum, sigur Magni
Laksáfoss, búskapar-
frøðingur

ØKISMENNING

Áki Bertholdsen
aki@sosialurin.fo

– Skal Suðuroyggin menn-
ast, er fremsta kravið at
fleiri arbeiðspláss verða
skapt í oynni. Serliga ar-
beiðspláss til konufólk.

Tað sigur Magni Laksá-
foss, búskaparfrøðingur.
Mikukvöldið var hann í
Vági, har hann helt fyrilest-
ur um støðuna í Suðuroynni
fyri einum fullsettum Stór-
um Pakkhúsi.

Búskaparfrøðingurin
nam við støðuna í oynni,
sum hon er nú og hann
nevndi eisini nakrar møgu-
leikar fyri, hvussu oyggin
kann vinna framá aftur.

Magni Laksáfoss segði,
at hesi seinastu árin hefur
búskaparliga framgongdin í
Suðuroynni verið líka stór
sum í Føroyum annars.

Men støðið er nógv lægri
enn í Føroyum annars.

Nevnt varð á fundinum,
at miðalinntøkan í mið-
staðarøkinum liggur um
150.000 krónur um árið,
men í Suðuroy er hon einar
30.000-40.000 minni.

Magni Laksáfoss nevndi,
at í Havnini eru umleið 8%
av inntøkunum frá høvuðs-
vinnunum, men almennar
inntøkur og avleiddar vinn-
ur standa fyri umleið 45%
av inntøkunum í part.

Í øllum Føroyum stava
28% av lónarinntøkunum
frá høvuðsvinnuni, 34%
stava l frá almennum tæ-
nastum, og 38% frá avleidd-
um vinnum.

Í Suðuroy er myndin heilt
øðrvísi, tí her stava heili
43% av lónergjaldingunum
frá høvuðsvinnuni, 30% frá
almennum tænastrum og
27% avleiddum vinnum.

Í Suðuroynni er aldurs-
býtið eisini skeivari enn í
landinum annars við tað, at
tað er stórt undirskot á
konufólki í vinnuførum
aldri. Hinvegin er tann
yngri parturin av arbeiðs-
styrkini minni enn í Føroy-
um annars, men í Suðuroy
er tann eldri parturin av
arbeiðsstyrkini lutfalsliga
stórur og somuleiðis talið á
pensjónistum.

Alivinnan í Suðuroy er í
eini serligari støðu við tað,
at herfyri stóð hon, saman

við ymsum hjávinnum,
fyri 15% av lónergjalding-
unum. Sostatt arbeiddu eini
200 í alivinnuni.

Nógv tey flestu vóru í
syðru helvt í Suðuroy.

– Koma vit so í ta støðu,
at alivinnan minkar niður í
ein fjórðing av tí, merkir
tað, at eini 150 fólk missa
arbeiðið og at arbeiðsloysið
økist eini 10-15% - og tað
rakar syðru helvt harðast.

Stuðul er ikki altíð av tí ónda

Magni Laksáfoss sigur, at
tølini fyri, hvussu býtið í
teimum ymsu økjum er
ímillum høvuðsvinnuna, al-
mennar tænastrur og av-
leiddar vinnur, eru kring
landið, visir, at tað er uttan
fyri miðstaðarøkið, at inn-
tøurnar hjá føroyska sam-
felagnum verða skaptar.

Sostatt er tað neyðugt at
menna vinnumøguleikarnar
úti um landið.

– Tí er økismenning ikki
ein stuðul til ymisk øki í
landinum, men ein fortreyt
fyri at allar Føroyar kunnu
mennast.

– Óg tað, sum eitt pláss,
sum Suðuroyggin hefur
brúk fyri, er ikki andahjálp,
men vitaminur fyri at
kunna styrknað og menn-
ast.

Hann visir eisini á, at ein
fortreyt fyri at menna tey
ymstu økini, er, at tey hava
somu mogleikar fyri at
reka vinnu og at summi øki
ikkj eru verri fyri enn
onnur. Tí mugu øll hava
somu smódir.

– Men tað er so ymiskt,
hvussu tey ymsu økini eru
fyri. Fyri at kunna geva øll-
um økjum somu smódir, er
tað sostatt neyðugt at við-
gera tey ymiskt, sigur
Magni Laksáfoss.

Óg í hesum sambandi
helt hann, at flutningsstuð-
ulin hevði stóran týdning, tí
stuðul er ikki altíð av tí
ónda, helt hann.

Ein annar máti kann vera
at fáa skip av avreiða her og
at koma higar eftir fiski, tá
ið hann skal avskipast.

Mugu stovna ein Suðuroyargrunn

Men Magni Laksáfoss
legði eisini dent á, at skal
Suðuroyggin fóta sær aftur
vinnuliga og skal aftur-
gongdin í fólkatalinum
vondast, skal ein stórri,
miðvis ætlan til, tí tað gerst
ikkj eftir einum degi.

Hann segði tiskil, at líka-
mikið hvørji tiltøk verða

– Skal suðuroyggin fóta sær aftur, verður neyðugt at gera ein Suðuroyargrunn, sum kann stuðla vinnulívið í oynni á sama hátt sum Føroyargrunnurin stuðlar Kjølbro, figgingargrunnurin bjargaði bankunum og framtaksgrunnurin stuðlaði Fiskavirkning og Fiskasøluni. Men tað er eisini neyðugt at skap fleiri stórv til konufólk og tí hevði tað havt stóran týdning ast bygt eitt ellis- og røktarheim afturat

sett í verk, verða tey kom-
andi árin stævin hjá
suðuroyingum.

Men hann helt, at at
suðuroyingar mugu seta seg
niður at finna útav, hvar
forðingarnar eru. Hann
nevndi flutningsmøguleik-
arnar, sum eina forðing.

Onkur annar nevndi, at
figgingarstovnar kravdu
hægri rentu av virkjum úti
um landið enn av vikrjum í
meginøkinum, tí vágin var
stórri.

Hann helt eisini, at tað
var neyðugt at gera eina
Suðuroyarætlan og at skipa
ein Suðuroyargrunn, sum
kundi stuðla uppundir
vinnuliga menning.

Hann nevndi Føroya-
grunnin sum dømi, sum
stuðlaði Kjølbro, hann
nevndi eisini Sandoyarætl-
anina, sum gjørdi, at tey
bæði fiskavirkini í oynni,
lótu uppaftur. Hann nevndi
Figgingargrunnin frá 1992,
sum bjargaðu bankunum og
Framtaksgrunnin, sum
bjargaði Fiskavirkning og
Fiskasøluni.

– Tey tiltøkini hava riggað
væl. Hví so ikki stovna ein
Suðuroyargrunn?,
spurdi hann.

Neyðugt við størvum til konufólk

Magni Laksáfoss segði, at
tað týðningarmiklasta fyri
økismenning er, at arbeiðs-

pláss verða skapt.

– Verða ikki stóðug ar-
beiðspláss, fæst fólk ikki at
trivast. Tí er hvørki nýggjur
Smyril ella nýggir tunlar
fremsta fortreytin fyri
menning í Suðuroynni, tó at
tað kann loysa nakrar
trupulleikar.

Hann helt, at tað var
harmiligt, at játtanin til
granskning verður skerd, tí
júst granskning kann innan
høvuðsvinnuna menna
nýggja vitan og nýggja
tøkni og tað kann føra
menning við sær til tey
ymstu økini, hóast gransk-
ingin er mitt í Havnini.

Men sum hann hefur vist
á, er undirskot av konufólki
í vinnuførum aldri og tað
kundi bent á, at ov fá størv
eru av tí slagnum, vit van-
liga nevna konufólkastórv.

Tí helt hann, at suður-
oyggin átti at sligið seg
saman um at bygt eitt ellis-
og røktarheim til eini 50
fólk.

Óg hann helt, at týðning-
urin av hesum, sum ar-
beiðsskapandi tiltak skuldi
ikkj undirmetast, og eitt
ellis- og røktarheim var ein
skilagóð iløga, tí tað var ein
iløga, sum ikki slepst und-
an undir nøkrum umstøð-
um, tí talið á eldri fólkíð
økist so nógv.

– Á einum røktarheimi til
50 búfólk eru eini 100
stórv. Tað er í nógv størst-
an mun konufólkastórv og

talan er um góð og trygg
stórv við góðari løn, sum
ikkj eru bundin at, antin
tíðirnar eru góðar ella
vánaligar.

Samstundis skapar tað
stóran trygggleika í økinum.
Til samanberingar vísti
hann á, at miðal lønin hjá
einu flakakvinnu í syðru
helvt í Suðuroy er ikki
meiri enn 65.000 krónur
um árið.

Hann mælti tiskil
suðuroyingum til heldur at
byggja eitt ellis- og
røktarheim, heldur enn at
slást við myndugleikarnar í
Havn um at flyta eini 8-10
almennt stórv úr Havnini og
Suður.

–Tað førir onga leið, tí
hóast tað væl letur seg gera,
visir tað seg í veruleikanum
altíð at verða heilt
ómøguligt, í hvussu so er í
einum tali sum ger nakran
sum helst mun.

Neyðugt at leggja
kommunur saman

Óg so helt
búskaparfrøðingurin eisini,
at Suðuroyggin var so lítil,
at tað var ongin orsök til at
býta hana sundur í eina
syðru- og eina norðaru
helvt.

– Allir suðuroyingar eru í
sama báti, so hví kapp
oynna í helvt, spurdi hann.

Ein stór kommuna verður
eisini nógv betri fór fyri at
fremja stórar útbyggingar.

leggjast saman í tvær
kommunur í fyrstu atlogu,
tí so gongur ikki long tí,
áðrenn tey, sum eru ung og
børn í dag, leggja saman til
eina kommunu, tað var
hann visur í.

– Tað er neyðugt við
kommunasamanlegging, tí
broyting er ein fortreyt fyri
menning. Ein fastlæst støða
kann forða fyri, at
broytingar henda og tí kann
ein broyting í sær sjálvum
føra til, at broytingar kunnu
henda.

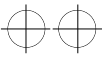
Hinvegin heldur hann
ikkj, at tað verður bíligari at
umsita eina stóra kommunu
í Suðuroynni. Men tað kann
verða við til at skapa fram-
burð og tað kann gera sitt
til, at taka onkrar skipanir
burtur, sum forða fyri fram-
burði.

– Tað er eisini eitt ógvu-
liga sterkt signal til land-
sins myndugleikar um, at
her býr fólk, sum vil hava
broytingar og her búgva
ikkj tveir partar, sum stríð-
ast ímótri hvørjum øðrum.

Sjálvur heldur hann, at
ein kommuna er tað rétta,
tí tað fer at fáa suðuroying-
ar at meta um oynna sum
eitt øki.

– Allir suðuroyingar eru í
sama báti, so hví kapp
oynna í helvt, spurdi hann.

Ein stór kommuna verður
eisini nógv betri fór fyri at
fremja stórar útbyggingar.

Rói Patursson, stjóri á Føroya Fólkaháskúla, vátta, at hann hefur frætt um ætlanir um at flyta Føroys Fólkaháskúla til Sands. Men ætlanin er so lítið ítøkilig, sigur hann, at hann vil ikki gera viðmerkingar, fyrr enn henn hefur okkurt skrivligt í málinum

Mynd: Jens Kristian Vang

Ætla at flyta Háskúlan til Sands

Arbeitt verður í
Mentamálaráðnum
við ætlanum um at
flyta Føroya Fólka-
háskúla til Sands.
Leiðsla og starvsfólk
skúlans hava eingi
ítøkilig ting fingið á
borðið, men eru
ivasom um ætlanina

SKÚLAMÁL

Edvard Joensen

Landsstýrismaðurin við
mentamálum hefur ætlanir
um at flyta Føroya Fólka-
háskúla til Sands. Ætlanin
er lögð fyri leiðslu og
starvsfólk skúlans, sum
siga seg vera ivasom um
hana.

Tað er Annita á Fríðriks-
mørk, landsstýrismaður við
mentamálum, sum hefur
lagt hugskotið fyri leiðslu
Háskúlans.

Fríðfinnur Johnsson, for-
maður fyri stýrið fyri Fø-
roya Fólkaháskúla, vátta, at
stýrið hefur fingið kunn-
leika til eina slíka ætlan.

Men har eru eingi ítøkilig

ting at taka støðu til, sigur
hann.

Tað einasta, stýrið veit, er
at hugskotið hefur verið
havt á lofti munnliga, og at
starvsfólkini á skúlanum
eru kunnað um tað.

Men tað eru nógvir
spurningar, stýrið hefur at
seta teimum, sum koma við
uppkotinum, sigur Fríð-
finnur Johnsson.

– Vit vita einki um, hví
skúlin skal flytast. Vit vita
einki um, hvussu skúlin
skal skipast í framtíðini,
um hann verður fluttur. Vit
vita einki, um, hvussu skúl-
in skal fíggiast. Og vit vita
einki um, hvør skal ganga á
einum nýggjum háskúla á
Sandi. Skulu tað vera há-
skúlanæmingar, sum vit
kenna teir í dag, ella skulu
tað kanska vera næmingar,
sum hava tilknýti til aðrar
skúlar samstundis? Er
møguliga talan um at leggja
fleiri skúlar saman? Einki
av hesum hava vit fingið
nakað sum helst at vita um,

sigur stýrisformaðurin fyri
Føroya Fólkaháskúla.
Hann hefur fingið fund-
arboð í Mentamálaráðnum

tann 10. november, har
málið skal viðgerast, sigur
Fríðfinnur Johnsson. Tá fer
so stýrið á fund við lands-
stýrismannin og umsiting-
ina í Mentamálaráðnum.
Tað samsvarar eisini við
tað, háskúlastjórin sigur
seg hava hoyrt.

Eisini Mentamálanevnd
Løgtingsins hefur frætt um
ætlanina og hefur spurt seg
fyri hjá Mentamálaráðnum,
hann hoyrdi um.

Eisini háskúlastjórin sig-
ur, at har kom einki ítøkil-
igt á borðið. Bara munligar
frágreiðingar um møgulig-
ar ætlanir, sigur hann. Tað
kom eitt tilboð um at flyta
skúlan. Meira vil hann ikki
siga um tað.

Hann vátta tó at hava
frætt, at starvsfólkini á
skúlanum eru ikki serliga
fegin um hugskotið at flyta
aldargamla Háskúlan til
Sands.

Eisini háskúlastjórin skal
á fund í Mentamálaráðnum
tann 10. november, sigur
hann. Og tá væntar hann,
eins og stýrisformaðurin at
fáa nakað ítøkiligt fram um
hesa ætlan, sigur hann.

Sosialurin hefur tosað
við lærarar á Føroya Fólka-
háskúla, sum siga frá, at tey
beinleiðis hava fingið til-
boð um at flyta til Sands
saman við Føroya Fólkahá-

kúla. Gjarað varð út við, at
flyta tey suður, skal teimum
vera tryggjaður bústaður í
oynni, áðrenn flutt verður.
Lærararnir siga, at tey hava
øll afturvíst hesum tilboði.

Tað samsvarar eisini við
tað, háskúlastjórin sigur
seg hava hoyrt.

Eisini Mentamálanevnd
Løgtingsins hefur frætt um
ætlanina og hefur spurt seg
fyri hjá Mentamálaráðnum,
hann hoyrdi um.

Eisini háskúlastjórin sig-
ur, at har kom einki ítøkil-
igt á borðið. Bara munligar
frágreiðingar um møgulig-
ar ætlanir, sigur hann. Tað
kom eitt tilboð um at flyta
skúlan. Meira vil hann ikki
siga um tað.

Hann vátta tó at hava
frætt, at starvsfólkini á
skúlanum eru ikki serliga
fegin um hugskotið at flyta
aldargamla Háskúlan til
Sands.

